

Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
Факультет іноземної філології
Кафедра слов'янської філології та загального мовознавства

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри слов'янської філології
та загального мовознавства



С.Д. Абрамович

“ 29 ” серпня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ОСНОВИ КРАСНОМОВСТВА

підготовки фахівців *першого (бакалаврського)* рівня вищої освіти
за освітньою програмою *Польська мова і зарубіжна література*
спеціальності *014 Середня освіта (Мова і література (польська))*
галузі знань *01 Освіта / Педагогіка*

за освітньою програмою *Англійська мова і література*
спеціальності *035 Філологія (Германські мови та літератури (переклад
включно))*
галузі знань *03 Гуманітарні науки*

мова навчання *українська*

2019-2020 навчальний рік

Розробники програми: Т.П. Білоусова, кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри слов'янської філології та загального
мовознавства

Ухвалено на засіданні кафедри слов'янської філології та загального
мовознавства

Протокол № 8 від 29 серпня 2019 року

ПОГОДЖЕНО

Керівник групи забезпечення освітньої програми

Польська мова і зарубіжна література _____ Т.П. Білоусова

Керівник групи забезпечення освітньої програми

Англійська мова і література _____ О.В. Кеба

1. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Основи красномовства» є формування умінь та навичок ораторського мистецтва, оволодіння формами ефективної переконуючої комунікації, ознайомлення студентів з правилами встановлення професійних контактів; сприяння формуванню мовленнєвих навичок та підвищенню загальної культури мовлення.

Вивчаючи дисципліну, студент отримує такі можливості і переваги:

- доступ до кращих зразків ораторських творів визначних риторів минувшини та сьогодення для подальшого послуговування їхнім досвідом;
- знання про зміст, правила й норми спілкування, про вимоги до мовленнєвої поведінки в різних комунікативно-мовленнєвих ситуаціях;
- основні комунікативно-мовленнєві (риторичні) уміння;
- володіння культурою конструктивного діалогу (диспуту, полеміки, дискусії), етики оратора;
- навички самостійного створення промов різного жанру, виду й спрямування, ґрунтованих на здобутих знаннях;
- здатність критично аналізувати власні висловлювання та суспільну мовну практику.

2. Обсяг дисципліни

Найменування показників	Характеристика навчальної дисципліни
	Денна форма навчання
Рік навчання	3
Семестр вивчення	5
Кількість кредитів ЄКТС	4
Загальний обсяг годин	120
Кількість годин навчальних занять	40
Лекційні заняття	20
Практичні заняття	20
Семінарські заняття	-
Лабораторні заняття	-
Самостійна та індивідуальна робота	80
Форма підсумкового контролю	екзамен

3. Статус дисципліни – вибіркова дисципліна вільного вибору студента.

4. Передумови для вивчення дисципліни

До дисципліни «Основи красномовства» мають бути вивчені «Вступ до мовознавства», «Українська мова за професійним спрямуванням». Зазначені дисципліни мають сформувати у студентів уміння і навички грамотного доцільного мовлення у ситуаціях професійної комунікації, збагатити їх знаннями про систему мови, основні мовні закони і норми.

5. Програмні компетентності навчання

Загальні компетентності: Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

Фахові компетентності спеціальності: Здатність дотримуватися сучасних мовних норм з державної мови, використовувати різні форми й види комунікації в освітній діяльності, обирати мовні засоби відповідно до стилю й типу тексту.

6. Очікувані результати навчання з дисципліни

В результаті вивчення дисципліни студент:

- Знає мовні норми, особливості використання мовних одиниць у певному контексті, мовний дискурс сучасності.

- Володіє комунікативною мовленнєвою компетентністю з української мови (лінгвістичний, соціокультурний, прагматичний компоненти), здатний удосконалювати й підвищувати власний компетентнісний рівень у вітчизняному контексті.

- Ефективно спілкується в науково-навчальній, соціально-культурній та офіційно-ділових сферах; виступає перед аудиторією, бере участь у дискусіях, обстоює власну думку (позицію), дотримується культури поведінки й мовленнєвого спілкування.

7. Засоби діагностики результатів навчання

Екзамен, презентація результатів самостійної роботи.

8. Програма навчальної дисципліни

Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин		
	Лекційні заняття	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль № 1. Основи красномовства			
Тема 1. Красномовство як наука і навчальна дисципліна. Вітчизняна риторика.	4	2	15
Тема 2. Оратор і аудиторія.	4	6	15
Тема 3. Підготовка та виголошення промови.	4	4	15
Тема 4. Основні риси успішного мовлення.	4	4	20
Тема 5. Техніка ораторського мовлення. Невербальні засоби спілкування.	4	4	15
Разом годин	20	20	80

9. Форми поточного та підсумкового контролю

Модульна контрольна робота, перевірка результатів самостійної роботи, екзамен.

10. Критерії оцінювання результатів навчання

Розподіл балів за формами поточного та підсумкового контролю

Поточний і модульний контроль (60 балів)			Екзамен	Сума
Змістовий модуль 1 (60 балів)			40 балів	100
Поточний контроль	МКР	Самостійна робота		
30	20	10		

Критерії оцінювання знань, умінь і навичок студентів під час практичних занять

Рівні навч. досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	1	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, понять, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”.
	2	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача на рівні „так” чи „ні”; може самостійно знайти в підручнику відповідь.
	3	Студент намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості явищ; робить спроби виконання вправ, дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості висновки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	4	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком різні види аналізу явищ; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі.
	5	Студент знає більше половини навчального матеріалу, розуміє сутність навчальної дисципліни, може дати визначення понять, категорій (однак з помилками); вміє працювати з підручником, самостійно опрацьовувати частину навчального матеріалу; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні.
	6	Студент розуміє основні положення навчального матеріалу, може поверхнево аналізувати матеріал, робить певні висновки; відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою; самостійно відтворює більшу частину матеріалу; вміє застосовувати знання під час виконання вправ за алгоритмом, користуватися додатковими джерелами.
Достатній (алгоритмічно дієвий)	7	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми.
	8	Знання студента досить повні, він вільно застосовує вивчений матеріал у стандартних ситуаціях; вміє аналізувати, робити висновки; виконувати різні види аналізу, його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями; вміє самостійно працювати.

	9	Студент вільно володіє вивченим матеріалом, застосовує знання у дещо змінених ситуаціях, вміє аналізувати і систематизувати інформацію, робить аналітичні висновки, використовує загальновідомі докази у власній аргументації; чітко тлумачить наукові поняття, категорії, формулює закони; може самостійно опрацьовувати матеріал, виконує прості творчі завдання; має сформовані типові навички.
Високий (творчо-професійний)	10	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних мовних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси наукової діяльності; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.
	11	Студент володіє узагальненими знаннями з навчальної дисципліни, аргументовано використовує їх у нестандартних ситуаціях; вміє знаходити джерела інформації та аналізувати їх, ставити і розв'язувати проблеми, застосовувати вивчений матеріал для власних аргументованих суджень у практичній діяльності; спроможний за допомогою викладача підготувати виступ на студентську наукову конференцію; самостійно вивчити матеріал; визначити програму своєї пізнавальної діяльності; оцінювати різноманітні явища, процеси; займає активну життєву позицію.
	12	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; вміє ставити і розв'язувати наукові проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; розвиває свої здібності й нахили; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів за виконання модульної контрольної роботи

Оцінка в балах	Критерії оцінювання
12	Студент володіє матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, понять, фактів без зв'язку між ними, знає близько половини навчального матеріалу, намагається виконувати завдання на основі елементарних знань і навичок. Виконав 60% тестів.
14	Студент володіє початковими знаннями, розуміє основні положення навчального матеріалу, але його знання уривчасті. Виконав 70% тестів.
16	Знання студента досить повні, він правильно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, володіє термінологією.
18	Студент вільно володіє вивченим матеріалом; може виконувати різні види завдань, у т. ч. прості творчі завдання; має сформовані типові навички. Виконав 90% тестів.
20	Студент має системні, дієві знання, використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах. Виконав 100% тестів.

Оцінювання самостійної роботи

Самостійна робота оцінюються за **10-бальною** шкалою. Враховується ступінь засвоєння матеріалу, свобода володіння записами, використання ТЗН та наочності при викладенні результатів проведеної роботи.

	Якість тексту	Вільне володіння текстом	Технічні характеристики говоріння	Використання засобів унаочнення
Максимальна кількість балів	3	2	3	2

Мінімум балів, які може набрати студент за самостійну роботу, – **6 балів**.

Критерії та норми оцінювання знань, умінь і навичок студентів під час семестрового екзамену

Рівні навчальних досягнень	Оцінка в балах	Критерії оцінювання
Початковий (понятійний)	0-23	Студент володіє навчальним матеріалом на рівні засвоєння окремих термінів, понять, фактів без зв'язку між ними: відповідає на запитання, які потребують відповіді „так” чи „ні”. Не усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, не робить спроб розповісти суть питання.
	24-26	Студент мало усвідомлює мету навчально-пізнавальної діяльності, робить спробу знайти способи дій, розповісти суть заданого, проте відповідає лише за допомогою викладача. Намагається аналізувати на основі елементарних знань і навичок; виявляє окремі властивості явищ; робить спроби виконання дій репродуктивного характеру; за допомогою викладача робить прості висновки за готовим алгоритмом.
Середній (репродуктивний)	27-29	Студент володіє початковими знаннями, знає близько половини навчального матеріалу, здатний відтворити його, провести за зразком різні види аналізу явищ; слабо орієнтується у поняттях, визначеннях; самостійне опрацювання навчального матеріалу викликає значні труднощі; робить прості висновки за алгоритмом, але його висновки не логічні, не послідовні. Відповідь може бути правильною, проте недостатньо осмисленою.
Достатній (алгоритмічно-дієвий)	30-33	Студент правильно і логічно відтворює навчальний матеріал, оперує базовими теоріями і фактами, встановлює причинно-наслідкові зв'язки між ними; вміє наводити приклади на підтвердження думок, застосовувати теоретичні знання у стандартних ситуаціях; самостійно користуватися додатковими джерелами; правильно використовувати термінологію; скласти таблиці, схеми. Вміє аналізувати, робити висновки; його відповідь повна, логічна, обґрунтована, однак з окремими неточностями.
Високий (творчо-професійний)	34-36	Студент володіє глибокими і міцними знаннями та використовує їх у нестандартних ситуаціях; може визначати тенденції та суперечності різних процесів; робить аргументовані висновки; практично оцінює сучасні тенденції, факти, явища, процеси; самостійно визначає мету власної діяльності; розв'язує творчі завдання; може сприймати іншу позицію як альтернативну; знає суміжні дисципліни; використовує знання, аналізуючи різні явища, процеси.

37-40	Студент має системні, дієві знання, виявляє неординарні творчі здібності у навчальній діяльності; використовує широкий арсенал засобів для обґрунтування та доведення своєї думки; розв'язує складні проблемні завдання; схильний до системно-наукового аналізу та прогнозу явищ; уміє ставити і розв'язувати наукові проблеми, самостійно здобувати і використовувати інформацію; займається науково-дослідною роботою; логічно та творчо викладає матеріал в усній та письмовій формі; використовує різноманітні джерела інформації; моделює ситуації в нестандартних умовах.
-------	---

Таблиця відповідності шкал оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Рейтингов а оцінка з навчальної дисципліни	Оцінка за шкалою ECTS	Рекомендовані системою ECTS статистичні значення (у %)	Екзаменаційна оцінка за національною шкалою	Національна залікова оцінка
90-100 і більше	A (відмінно)	10	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	25	добре	
75-81	C (добре)	30		
67-74	D (задовільно)	25	задовільно	
60-66	E (достатньо)	10		
35-59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)		незадовільно	не зараховано
34 і менше	F (незадовільно з обов’язковим проведенням додаткової роботи щодо вивчення навчального матеріалу кредитного модуля)			

1. Рекомендована література

Основна

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація : підручник. К. : Вид. дім Дмитра Бураго, 2013. 460 с.
2. Білоусова Т. П. Основи риторики : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Зарицький А. М., 2007. 120 с.
3. Білоусова Т. П. Риторика : навч.-метод. посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2012. 256 с.
4. Білоусова Т. П. Риторика : навч.-метод. посібник. -ге вид., перероблене і доповнене. Кам'янець-Подільський : ПП «Медобори-2006», 2015. 256 с.
5. Білоусова Т. П. Теорія і практика підготовки наукової роботи : навчальний посібник. Кам'янець-Подільський : ПП Буйницький О. А., 2008. 244 с.

Додаткова

6. Афанасьєва Л. І. Основи красномовства : навч.-метод. посібник. Вид. 3-тє, доп. і переробл. Кіровоград, 2014. 108 с.

7. Байсара Л. І. Опорний конспект лекцій з курсу «Риторика» : посібник. Дніпропетровськ : РВВ ДНУ, 2008. 234 с.
8. Вандишев В. М. Риторика: екскурс в історію вчень і понять : навчальний посібник. К. : Кондор, 2008. 264 с.
9. Голуб Н. Б. Риторика : навч.-метод. комплекс. Черкаси : ЧНУ, 2013. 72 с.
10. Голуб Н. Б. Риторика у вищій школі : монографія. Черкаси : Брама-Україна, 2008. 400 с.
11. Грицаєнко Л.М. Основи красномовства : навч. посіб. Київ : КНУТД, 2013. 244 с.
12. Колотілова Н. А. Риторика : навч. посіб. Київ : Центр учбової літератури, 2007. 232 с.
13. Мацько Л. І., Мацько О. М. Риторика : навч. посіб. для студ. вищих навчальних закладів. Київ : Вища школа, 2013. 311 с.
14. Олійник О. Б. Риторика : навч. посіб. Київ : Кондор, 2009. 170 с.
15. Препотенська М. Риторика. 10 ключових тем : навч. посіб. Київ : Фірма «ІНКІОС», 2011. 252 с.
16. Сагач Г. М. Риторика. Київ : Вид. дім «Ін Юре», 2008. 568 с.
17. Антисуржик / ред. А. Сербенська. – Львів : Світ, 1994. – 150 с.
18. Демосфен. Речи : в 3 т. Москва : Наука, 1994. Т. 1–3.
19. Кропивко І. В. Риторика : навч. посіб. Дніпропетровськ : Пороги, 2013. 67 с.
20. Мацько Л. І., Кравець Л. В. Культура української фахової мови. Київ : ВЦ «Академія», 2007. 360 с.
21. Овчиннікова А. П., Хаджирадєва С. К. Основи ораторської майстерності в умовах конфліктної взаємодії : навч. посіб. Одеса : Пальміра, 2005. 180 с.
22. Семенов О. М. Культура наукової української мови : навч. посіб. Київ : Вид. центр «Академія», 2010. 216 с.
23. Словник-довідник з культури мовлення : навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів / упоряд. П. Є. Ткачук. Кам'янець-Подільський : КПДПУ, інформ.-видавничий відділ, 2003. 124 с.

2. Рекомендовані джерела інформації

1. Закон України «Про освіту» від 05.09.2017 р. № 2145-VIII URL: http://kodeksy.com.ua/pro_osvitu.htm
2. Закон України «Про наукову і науково-технічну діяльність». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2016. № 3. ст. 25.
3. Закон України «Про вищу освіту» від 13.03.2016 р.
4. Закон України «Про пріоритетні напрями розвитку науки і техніки» *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2001. N 48. ст. 253.
5. Закон України «Про науково-технічну інформацію». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 1993. N 33. ст. 345.
6. Електронна бібліотека України. URL: <http://lib.com.ua>
7. Електронна бібліотека України ElibUkr. URL: <http://www.elibukr.org/uk/>
8. Електронна бібліотека україномовної літератури ЧТІВО. URL: <http://chtyvo.org.ua>
9. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського URL: <http://nbuv.gov.ua/node/2456>

10. Інформаційний портал «Наука України: доступ до знань». URL: www.irbis-nbuv.gov.ua/Sci_Lib_UA
11. Знаймо разом. URL: www.znaimo.com.ua.
12. Антисуржик : словник [Електронний ресурс]. URL: <http://www.rozum.org.ua/index.php?a=list&d=19&t=dict&w1=%D0%90>
13. Бредемайер К. Чёрная риторика: Власть и магия слова : аудиокнига. URL: <http://asbook.ru/abooks/business/787-chernaya-ritorika.html>
14. Бредемайер К. Искусство словесной атаки : аудиокнига URL: <http://asbook.ru/abooks/business/593-iskusstvo-slovesnoy-ataki.html>
15. Ваш имидж. Культура речи предпринимателя URL: <http://www.ethique.ru/image/>
16. Зверева Н. Я говорю – меня слушают! Курс практической риторики : аудиокнига Mp3 URL: <http://getfiless.we43.ru/?r=6634&l=&size=1033895936&q=%D0%9D%D0%B8%D0%BD%>
17. iWars – ІНФОРМАЦІЙНІ ВІЙНИ URL: http://ultramadol.blogspot.com/2010_03_01_archive.html
18. Карнеги Д. Язык убеждения: аудиокнига. URL: <http://asbook.ru/abooks/psihologia/584-yazyk-ubezhdeniya.html>
19. Мацько Л. І. Риторика : підручник. URL: http://pidruchniki.com.ua/00000000/ritorika/ritorika - matsko_l_i
20. Молдован В. В. Риторика: загальна та судова [Електронний ресурс] / В. В. Молдован. – Режим доступу : <http://www.librius.net/b/62181/read#t10>
21. Олійник О. Риторика : підручник. URL: http://pidruchniki.com.ua/15840720/ritorika/ritorika - oliynik_ob
22. Orator.biz: Университет риторики и ораторского мастерства под руководством Сергея Шипунова URL: http://www.orator.biz/?resultpage=1&s=38&d_id=175
23. Поварнин С. И. Теория спора : аудиокнига. URL: <http://asbook.ru/abooks/psihologia/582-teoriya-spora.html>
24. Поль Л. Сопер. Основы искусства речи. *Библиотека Якова Кротова*. URL: http://krotov.info/lib_sec/18_s/sop/er_00.htm
25. Промова Стіва Джобса URL: <http://marmo-extra.livejournal.com/31469.html>
26. Работа над дикцией URL: <http://logoped12.narod.ru/article/articul.htm>
27. Словопедія: українські словники-онлайн. URL: <http://slovopedia.org.ua/>
28. Тренінги перемовин та продажу тренера Деревиського URL: <http://dere.com.ua/>
29. Хоменко І. В. Еристика. Мистецтво полеміки : навч. посібник . Київ : Юрінком Інтер, 2001. 192 с. URL: <http://pda.coolreferat.com/Еристика - мистецтво полеміки, Хоменко часть=1>